

Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, 963 01 Krupina

Názov projektu: **Vzdelávaním zvyšujeme povedomie a uskutočňujeme opatrenia v oblasti zmeny klímy**

Číslo Projektu: ACC03P08

PL 4 – MÄTA PIEPORNÁ

Mäta pieporná

Latinský názov: Mentha piperita

Pôvod: západná Európa

Rozmnožovanie: vegetatívne

Výsev: výhonkami na jeseň alebo jar

Povolená odroda: Perpeta, Mentola

Organizácia sejby: na 100 m² je potrebných 1500 – 2000 kusov priesad, vzdialenosť riadkov 0,60 m

Kvitnutie: júl – september

Zber: vňať (pred kvitnutím)

Obdobie zberu: počas vegetačného obdobia

Spracovanie: sušenie vňate do 35 °C

Úroda: úroda suchej vňate je 30 – 40 kg.100 m²

Opis: Patrí do čeľade hluchavkovité. Rastlina, ktorá má protistojné listy s výraznou žilnatinou a pílkovito zúbkatými okrajmi. Je vysoko aromatická, listy obsahujú mentol. Štvorhranné stonky sfarbené do fialova sú v hornej časti rozkonárené a ukončené klasmi bledoružových kvetov. Dorastá do výšky od 30 do 60 cm. Väčšina rastlín je sterilná a teda sa nerozmnožuje semenami. Významná medonosná rastlina. Ľudia si ju zvyknú mýliť s medovkou lekárskou.

Zdroj obrázka: <https://www.zdravieportal.sk/mata-piepor-na-lud-fefermica-matka/>

Pestovanie: Rastlina, ktorá nie je náročná na pestovanie. Je to odolná trvalka. Darí sa jej v chladnom aj v teplom podnebí. Obľubuje teplé, tienisté a vlhkejšie miesta. Vyžaduje pestovanie na kvalitných pôdach (černozemné, hnedozemné). Vhodnou predplodinou sú okopaniny a olejiny. Mäta je potrebné pravidelne strihať, čo nabudí rast mladých výhonkov a listov. Dôležité je dať pozor na prerastanie rastliny. Ide o invazívnu rastlinu, preto strihaním môžeme usmerňovať jej rast. Zber vňate sa vykonáva za suchého a slnečného počasia. Potrebná je pravidelná zálievka, vlhkosť je pre ňu dôležitá. Zimu znáša dobre. Mäta sa rozmnožuje odrezkami zo zdravej rastliny.

Choroby a škodcovia: Môžu sa vyskytnúť hubovité ochorenia (hrdza mäťová, septorióza mäty). V mäte sa môže objaviť pásavka mäťová (larvy a chrobáky), vošky, slimáky. Choroby sa šíria najmä v chladnejších a daždivejších obdobiach. Nevyhnutný je odstup rastlín a ich zriedenie, hrozí zvýšená vlhkosť v okolí rastlín. Napadnutá rastlina sa musí z porastu odstrániť, nie je vhodná na ďalšie spracovanie.

Liečivé účinky:

- protizápalový a antiseptický;
- potláča nadúvanie, hnačky a zmierňuje kŕče tráviacej sústavy;
- pôsobí proti bolestiam hlavy;
- poskytuje úľavu pri boľavých nervoch a svaloch;
- pomáha pri nádche, chrípke, zápaloch hltana a priedušiek;
- pomáha pri bolesti zubov a zápaloch ústnej dutiny;
- znižuje krvný tlak;
- pôsobí ako repelent;
- zmierňuje alergické reakcie;
- pôsobí povzbudzujúco a uvoľňujúco.

Využitie:

(farmaceutický, kozmetický a potravinársky priemysel)

- príprava čajov, nálevov, odvarov;
- prísada do jedál (žuvačky, šaláty, limonády, sirupy, cukrovinky, polievky, omáčky);
- výroba kozmetiky (oleje, kúpele, zubné pasty, ústne vody, masážne gély);
- výroba medu;
- hydratuje organizmus;
- aromaterapia.

Na Slovensku sa podarilo vyšľachtiť mätu s extra dávkou mentolu (až 77 % v silici, bežný podiel je okolo 50 %), ktorá dostala meno „Kristínka“. Zaznamenala tak medzinárodný úspech.

Zdroj obrázka: <https://recepty.simaco.sk/recepty/mata-piepor-na-mentha-piperita/>

PRACOVNÝ LIST

A) Podčiarknite správnu odpoveď.

Mäta pieporná patrí medzi

dvojročné rastliny

jednoročné rastliny

trvalky

B) Zakrúžkujte tie tvrdenia, ktoré prislúchajú mäte piepornej.

obsahuje mentol

odolná rastlina

včely ju nenavštevujú

invazívna rastlina

vyžaduje kvalitné pôdy

v zime neprezimuje

môžu ju napadnúť vošky a slimáky

postihujú ju vírusové ochorenia

C) Označte znakom X obrázok, na ktorom je zobrazená mäta pieporná.

D) Uveďte názov druhej rastliny zobrazenej na obrázku v úlohe C).

.....

E) Zakrúžkujte správnu odpoveď.

Mäta pieporná vyšľachtená na Slovensku dostala meno:

- a) Karolíinka;
- b) Katka;
- c) Kristínka;
- d) Kvetka.

F) Doplňte do tabuľky, na čo sa mäta pieporná využíva v uvedených druhoch priemyslu.

Farmaceutický priemysel	Potravinársky priemysel	Kozmetický priemysel

Použité zdroje:

<https://nasepole.sk/slovensko-a-liecive-rastliny/>

DAVISOVÁ, Gill. *Bylinky. Pôvod Tradície Fakty Chute a vône*. 1. vyd. Bratislava: Ikar, a.. s. - Príroda, 2017. 192 s.

ISBN 978-80-551-5130-4

<https://mojerastliny.sk/mata/>

https://sk.wikipedia.org/wiki/M%C3%A4ta_pieporn%C3%A1

<https://www.chovatelahospodar.sk/tema/liecive-rastliny-a-ich-ucinky>

<https://www.zahrada.sk/magazine/mata-napravi-pokazený-zaludok-a-podporí-trávenie-nechyba-vo-vášej-zahrade/>

<https://dodomacnosti.sk/ako-pestovat-matu/>

https://koreninovazahrada.sk/product_info.php/mata-piepor-na-mentha-piperita-p-81

<https://www.manutea.sk/mata-piepor-na-mentha-piperita-x1860>